

Žodis profesoriui Kęstučiui Nastopkai (1940–2024) atminti

1992 m. mirus Algirdui Juliui Greimui, kurį vadino savo lėmėju, Kęstutis Nastopka citavo žodžius, Greimo parašytus mirus Henrikui Radauskui: „Tik mirtis užbaigia gyvenimą ir suteikia jam prasmę“. Ši citatos citata liudija, kad Kęstutis gyveno kultūra ir kultūroje, ir kad šis buvimo būdas jam buvo prasmės prasmė (taip literatūrinį diskursą apibūdino Greimo mokinys Jacques’as Genin-sca). Netekus profesoriaus, semiotinės sąvokos, kurias jis kantriai mus mokė jausti į teksto analizės audinį, virsta metaforomis, o

citatos ir citatų citatos padeda atkurti Kęstučio intelektualinės biografijos pasakojimą. Iš atminties užkaborių į šviesą besiveržiančios citatos mums primena intelektualines Kęstučio pasijas: semiotiką ir poeziją. Atidžios eilėraščių, kartais ir apsakymų analizės, kurių tikslas visada buvo įsiklausyti į tekstą ir sukurti prasmės prieaugį, jungė teoriją ir estetiką, racionalumą ir aistrą, mėgavimąsi. Būtent toks Kęstutis, pristatantis Albino Žukausko eilėraščio „Padravos totoriukė“ analizę, liks mūsų atmintyje.

Gali pasirodyti, kad vadinu profesorių familiariai, bet mes, jo mokiniai ir mokinės, taip jį ir vadinome – Kęstučio vardas mums reiškė intelektualinį smalsumą ir gyvenimo stilių, kuris apėmė draugiškumą, atvirumą, atsakymą laikytis hierarchijų, tvirtą poziciją ir lengvą būdą, kaip apibūdino profesorių Natalija Arlauskaitė. Tiesa, aš taip ir neišdrįsau į profesorių kreiptis „tu“. Draugiškas „Kęstuti“ ir kiek formalus „jūs“, man, ir turbūt kitiems, kūrė artumo ir pagarbos derinį.

„Jis buvo mylintis, nenuobodus ir dosnus žmogus. Jis atvira širdimi priimdavo kiekvieną semiotiką, apsilankiusį Greimo centre, Vilniuje“, – parašė kolegos prancūzų semiotikai, reikšdami užuojautą artimiesiems ir mums, semiotiniams Kęstučio sūnums ir dukroms. Ne visi buvom paklusnūs, mėgdavom pasiginčyti, o kartais ir drąsiai paprieštarauti, bet jis tai priimdavo, kartais su liūdesio šešėliu, kaip neišvengiamą maištą, žiebiantį diskusijų ugnį.

Kęstutis mus išmokė ne tik semiotiniais įrankiais atrakinti teksto reikšmę. Jis išmokė supratimo, kad prasmė randasi sąveikoje, ryšyje, be kurio viso šito gyvenimo neatrakinasi.

Šiandien, jį išlydėdami, galime apibendrinti jo knygos pavadinimo parafrazę, kurią irgi iš kažko pasiskolinau: gyvenimas išsprūsta, prasmė lieka. Arba: meilė ir nemirties blyksniai. Taip Kęstutis yra pavadinęs Alfonso Andriuškevičiaus knygos recenziją.

Baigdama rašyti šį pagarbos ir atsisveikinimo tekstą, pamačiau, kiek daug citatų iš profesoriui artimų žmonių ir svarbių tekstų pasiskolinau. Tai irgi prasmės prieaugio pėdsakas.

Amžiną atilsį.

Profesoriaus mokinių vardu – Dalia Satkauskytė